

HÄÄPUKUHISTORIA

Hääpäivä on yksi naisen elämän tärkeimmistä päivistä. Perinteisesti nainen on tuolloin pukeutunut parhaimpiinsa. Onnellinen morsian on aina kaunis. Kuva hänestä on ikimuis-toinen ainakin rakastuneen sulhasen silmissä. Hääpuku, jota "hänellä oli oikeus käyttää tämän ainoan kerran" on aina valittu huolella. Morsiamen perinteiseksi asuksi mielletty valkoinen puku, hulmuava huntu ja morsiuskimppu ei kuitenkaan kokonaisuutena ole kuin vajaa pari sataa vuotta vanha ilmiö hääpukuperinteen monisatavuotisessa historiassa.

Huntu, koskemattomuuden, viattomuuden ja hyveellisyyden vertauskuva, tunnetaan jo antiikin ajoilta. Huntu on suojannut morsiamen puhtautta ja estänyt pahoja henkiä kiinnittämästä huomiota nuoreen morsiameseen. Huntu on alkuaan ollut paksua kangasta, jonka läpi ei näkynyt - kumpaankaan suuntaan. Siksi morsian kulki isänsä saattamana alttarille. Sitä ennen "kosintapuheet" hoiti morsiamen isä ja sulhasen isä. Hääparilta ei kysytty mitään. Sulhanen näki morsiamensa kasvot ensimmäisen kerran vihkimisen jälkeen kun huntu nostettiin pois. Tarina kertoo, että pitsinen huntu tuli muotiin, koska eräs sulhanen oli nähnyt kerran morsiamensa pitsiverhojen läpi ikkunassa ja muisti kuinka kauniilta morsian oli näyttänyt. Ensin pitsihuntu oli pieni kampauksen koriste. Tyllykoneen keksiminen vuonna 1818 mahdollisti ryöppyävän runsaat, maahan asti ulottuvat huntusommitelmat. Morsiamen hiukset oli tapana sitoa ylös hunnun alla. Tämä tapahtui ensimmäisen kerran juuri häissä. Siihen asti hiuksia oli saanut pitää vapaasti auki. Sidotut hiukset merkitsivät avioliiton sitoumusta, kun taas valtoimenaan lainehtivat hiukset vapautta. Hunnun käytöstä on maininta myös Vanhassa testamentissa (1Moos.24:65).

Näyttävä kruunu on ollut ennen huntua morsiamen merkki. Sen käyttö on perustunut neitsyt Marian kunnioitukseen: kirkko piti Jeesuksen äitiä, "taivaan kuningatarta", naisen esikuvana ja halusi korostaa morsiamen koskemattomuuden arvoa. Kruunua sai käyttää vain nuhteeton neito, kruunu oli neitsyyden merkki, ja sen vilpillisestä käytöstä seurasi rangaus. Helyistä ja kukista muotoillun korkean kruunun alla oli pienempi ristikruunu siveyden tunnusmerkinä. Helykruunut saattoivat olla puolikin metriä korkeita ja painaa lähes kymmenen kiloa. Kruunut olivat ylöspäin leveneviä rakennelmia, joiden koristeina oli paperisuikaleita, helmiä, peilejä, sulkia ja irtokiharoitakin. Tällaisen helykruunun kanssa saatettiin myöhemmin pitää vielä huntuakin, joten ei ihme, että helykruunu jouduttiin joskus kiinnittämään morsiamen päähän sitomalla ja ompelemalla se morsiamen letteihin kiinni. 1800-1900-luvun vaihteessa korkeat kruunut alkoivat jäädä pois käytöstä ja tilalle tuli kukkaseppele. Jo antiikin kreikkalaiset ja roomalaiset morsiamet käyttivät häissään hiustensa koristeena kukkaseppelettä, jota pidettiin kukkien jumalattaren Floran kunniaksi. Seppele oli silloin koottu orapihlajan tai rautayrtin kukista, joiden uskottiin pitävän pahat voimat loitolla. Myrtti oli merkki koskemattomuudesta ja appelsiininkukat symboloivat hedelmällisyyttä. Molempia kukkia käytettiin yhdessäkin: myrttiseppelettä usein ympäröivät appelsiininkukat. Aitoja appelsiininkukkia ei luonnollisesti Suomessa ollut saatavana – ne olivat yleensä vahakukkia, mutta myrtti kasvoi huolellisesti vaalittuna monen neidon ikkunalla vuosia odottamassa häitä. Myrttiseppelettä on joskus myös pidetty osana lesken tai muuten uudelleen avioituneen morsiamen hääpukua. Seppeleen on sittemmin korvannut hääkimppu.

1800-luvun lopulla hääkimput syrjäyttivät myös virsikirjat ja häänenäliinat, joita aiemmin oli tapana kantaa kädessä. Pitsein ja helmin somistettuun pidikkeeseen istutetun hääkimpun kukat oli valittu morsiamen mieltymysten ja hääpuvun mukaan. Hääkimpuissa oli leveät ja pitkät nauhat, joskus hääparin nimillä ja hääpäivällä varustettuna. Hääkimpuissa näkyi myös vuodenaika. Kukkien väreillä on ollut oma merkityksensä, ja jokaisella kukalla oma symboliikkansa. Valkoinen kuvaa viattomuutta, puhtautta ja iloa, punainen rakkautta ja elinvoimaisuutta, sininen salaisuutta, unelmia ja sisäistä antautumista.

Keltainen on auringon, lämmön ja kullan väri. Hajuherne symboloi kodikasta onnea, orkidea suloisuutta, jasmiini rakastettavuutta, sininen orvokki uskollisuutta, kielo onnen paluuta, päivänkakkara puhdassydämisyttä, lemmikki aitoa rakkautta, keltainen ruusu uskontoa ja mustasukkaisuutta, lilja siveyttä ja puhtautta, punainen ruusu intohimoista rakkautta, muratti uskollisuutta ja kestävästä avioliittoa, valkoinen ruusu neitseyttä, puhtautta ja iloa, myrtti rakkautta, tuhatkauno viattomuutta, neilikka syvää rakkautta ja punainen tulpapaani rakkauden tunnustusta.

Sulhanen kiinnitti rinnuksiinsa vieheen, joka saattoi olla "miniversio" morsiamen hääkim-pusta. Viehe eli taskukukka tulee keskiajalta, jolloin ritarin piti kantaa jotain rakastettunsa "väriä" mukanaan turnajaisissa rakkautensa merkinä. Alunperin tuo värin kantaminen oli pala kangasta, mutta tapa siirtyi myös hääkukkiin, jolloin ritari otti rakastettunsa kimpusta kukan kantaakseen sitä rakkautensa merkinä häissä.

Sulhanen, sulhasen isä tai joku muu vaikutusvaltainen perheenjäsen vieraili morsiamen kotona ennen häitä eli *kävi liitolla*. Käynnin tarkoituksena oli sopia häiden ajankohdasta. *Liitokengät* eli hääkengät annettiin lahjana morsiamelle *liitolla käynnin* aikana. Morsiamen kauniit, silkkiset, runsaasti koristellut, hieman korolliset kengät saavat hääpuvun näyttämään vielä upeammalta. Itämaisen tavan mukaan sulhasen tulee riisua morsiamen kengät hääyönä. Skotlannissa puolestaan morsiamen tulee pitää vasemman jalan kenkä jalassa häävuoteessa, etteivät noidat hyökkää! Egyptissä tyttären siirryttyä isän omistuksesta miehensä omistukseen, isä antoi sulhaselle tyttärensä sandaalit omistusoikeuden siirron merkiksi. "Antaa kenkää" on sekin virheellinen sanonta siinä mielessä, että alun perin sopimuksien sinetöimisen jälkeen nimenomaan annettiin kenkää hyväksymisen osoittamiseksi. Tudor-aikakaudella Englannissa (1485-1603) häävieraat heittivät kenkiä hääparin vaunujen perään. Vaunuihin osumista pidettiin hyvän onnen merkinä.

Perinteisesti hääpuku on peittänyt olkapäät. Hihattoman puvun kanssa morsian on käyttänyt pitkiä käsineitä, joissa on vasemman käden nimetön ratkottu pois. Käsineiden taas ajatellaan kuuluvan hääpukuun viktoriaanisen uskomuksen mukaan, joka kertoo käsineiden symboloivan romanssia. Käsineet = *pair of (G)loves*.

Hääpukuun sisältyy runsaasti viestejä, tunteita ja muistoja. Hääpuvun oli ennen oltava mahdollisimman näyttävä, ettei luultu rahojen loppuneen kesken. Kapeaumaisella puvulla haluttiin osoittaa, ettei naimisiin menty raskauden takia. Melkein jokainen morsian on myös halunnut pitää hääpukunsa salassa aivan viime hetkeen saakka. Ellei hääpukua ja huntua "tanssittu riekaleiksi", mitä joskus on ollut tapana tehdä avioliiton onnistumisen varmistamiseksi, ne säilytettiin tyttären häitä varten. Joskus hääpuku on jäänyt vuosikymmeniksi vintille päätyen ehkä lopulta tarinoineen museon kokoelmiin.

Suomalaiset hääpuvut ovat olleet paikallisesti erilaisia ja saman alueen hääpuvut eronneet myös sukujen noudattamien perinteiden mukaan. Mitä varakkaampi suku, sen näyttävämmät hääpuvut. Suomalaisissa hääpuvuissa on nähty vaikutteita Karjalasta sekä Ruotsista. Myöhemmin suomalaiset hääpuvut ovat saaneet vaikutteita lähinnä Englannista. Ajatus siitä, että perinteiset suomalaiset hääpuvut olisivat jotenkin amerikkalaisia tai siellä syntyneitä ei pidä paikkaansa lainkaan. Suomalainen perinne on näkynyt hääpuvuissa jo kauan ennen kuin koko Amerikkaa edes tiedettiin olevan olemassakaan.

Kansallispuku on ollut myös hääpukuna omaperäinen valinta. Kansallispukua kannattaa harkita etenkin silloin, kun molemmilla on käytettävissään saman alueen puku. Esimerkiksi saamelaiset käyttävät häissään omien alueidensa pukuja. Jos jompikumpi on suomensukuinen, hän saa avioliiton myötä oikeuden kantaa saamenpukua.

Miehet ovat perinteisesti pukeutuneet univormuun, oman alueensa kansallispukuun tai niiden puutteessa mihin tahansa parhaimpaan pukuunsa. Perinteisin suomalainen miesten hääpuku on tumma puku, vaalea paita, taskuliina sekä hillitty solmio. Solmion väri on ollut tapana soinnuttaa hääkimpun väreihin. Sulhanen on käyttänyt häissään yleensä univormua, jos vain virka-asema on antanut siihen mahdollisuuden. Jopa frakin käyttö on katsottu osoitukseksi siitä, että sulhanen ei ole saavuttanut merkittävää yhteiskunnallista asemaa. 1800-luvulla morsian saattoi myös lahjoittaa sulhaselleen itse valmistamansa hääpuvun.

Keskiajalta lähtien vihille on menty kulloinkin vallitsevan muodin mukaisesti leikatussa ja ommellussa asussa. Leikkaukset, muodikkaat materiaalit ja värit ovat vaihtuneet, mutta morsian on aina pukeutumisellaan erottunut muusta hääväestä. Keskiajalla suosituin hääpuvun väri oli punainen. Silloin valkoista väriä vaatteissa käytti vain ylhäisö, eikä väri liittynyt erityisesti häihin, vaan valkoinen kertoi korkeasta yhteiskunnallisesta asemasta.

1700-luvun alussa kukin pukeutui häihin varallisuutensa mukaan parhaimpiinsa. Muodit vaihtuivat entistä nopeammassa tempossa, käytettiin monenlaisia hääpukuja. 1700-luvun puolivälistä lähtien silloin huippumuodikas asu, ranskalainen kukikas *silkkiroberonde* oli pitkään suosittu nimenomaan hääpukuna. Uusi, muodikas nimenomaan morsianten käyttämä koriste oli pieni pukuun kiinnitetty kukkakimppu.

Kuningas Kustaa III:n vuonna 1778 julkistaman kansallisen ruotsalaisen puvun kuosiin ommeltiin myös hääpukuja. Puvun musta väri jäi hääpuvun muotiväriksi yli sadan vuoden ajaksi. Se oli käytännöllinen väri silloin, kun hääpuvun ajateltiin jäävän elinikäiseksi juhlapuvuksi. Suomalaisilla morsiamilla on ollut käytössä musta hääpuku vielä pitkälti 1900-luvulle varsinkin maaseudulla. Vaikka puku oli musta, hunttu oli aina valkoinen ja koristeltu myrttiseppelein ja vahakukin. Musta hääpukuun on joskus kuulunut vyötäisiltä maahan asti ulottuva värillinen nauha. Punaiset ja siniset nauhat ovat varjelleet pahalta silmältä.

Antiikin ihannointi 1700-luvun lopulla sai aikaan sen, että valkoisesta – marmoripatsaiden väristä – tuli muotiväri. Valkoinen hääpuku on oletettavasti nähty ensimmäisen kerran ranskalaisessa *Journal des Dames* -lehdessä vuonna 1813. Varsinaisen maailmanlaajuisen muoti-ilmiön valkoisesta hääpuvusta teki Englannin kuningatar vuonna 1840. Tätä aiemmin kuninkaalliset Englannissa avioituivat hopeisessa hääpuvussa ja rahvas sinisessä hääpuvussa. 1700-luvulla oli alettu Amerikasta tuoda Eurooppaan halpaa puuvillaa. Se mahdollisti sen, että valkoisen hääpuvun materiaalia, puuvillamusliinia, oli lähes kaikkien ulottuvilla. Kirkollisena värinä valkoinen symboloi iloa ja kiitosta. Kun valkoiseen väriin yhdistettiin myös ajatus puhtaudesta ja viattomuudesta, oli luonnollista, että valkoinen vähitellen vakiintui hääpuvun väriksi. Valkoinen hääpuku hunttuineen oli hyvin muodikas erityisesti 1890–1910-luvuilla. Kuitenkin vain morsian saattoi pukeutua häissä kokovalkoiseen.

Kun morsiamen valkoiseen hääpukuun 1800-luvun lopulla lisättiin valkoinen hunttu ja kukkakoristeet, syntyi perinteinen hääpuku. 1800-luvun alun eleettömän yksinkertaisista hääpuvuista siirryttiin niin vanteitten kannattamiin krinoliineihin kuin monimutkaisesti poimuteltuihin turnyyriehinkin, jolloin hääpuku ommeltiin monesta eri kappaleesta lukemattomiksi epäsymmetrisiksi veikeiksi ja poimuiksi, jotka koottiin viettelevästi takamuksen turnyyriehikon päälle. Tiukkalinjainen ja hoikkavyötäröinen ihannevirtalo muokattiin edelleen korsetin avulla. 1800-luvun lopulla hääpuvun ilme oli ylväs ja ryhdikäs ja sen linja vähitellen selkiytynyt turnyyripoimuista. Korsetti ja uusi alusvaatekeksintö rintaliivit muokkasivat edelleen ihannevirtalon. 1900-luvun alun jugendtyylin päämääränä oli taiteen vapauttaminen jäljittelystä ja hengettömästä massatuotannosta. Tyylin ihanteet versoivat hääpuvuissa. Naisen virtalo alistettiin uuden luonnollisuuden nimissä luotuihin uusiin ulottuvuuksiin, jotka aikaansaatiin uudenmallisen pitkän korsetin avulla. Naisen siluetti taipui S-kaarelle

kasvinvarren tai joutsenkaulan tavoin. Hääpukuun ommeltiin muodikkaat laajat lampaanlapahihat ja luilla tuetut korkeat kaulukset ja vyötärö oli kapean korsettimainen. Kun korsetti pehmeni, nainen saattoi hengittää vapaammin ja keskittyä myös sisäisyyteensä. Luonnollisen eleetön, mutta syvällisen henkevä, harkitun koristeellinen, mutta samalla vapaamuotoinen, paljastava, mutta silti verhottu – siinä 1900-luvun alun monivivahteinen naisihanne.

Naisen asema muuttui 1920-luvulla kaikissa yhteiskuntaluokissa. Ajan naisihanne oli riippumaton toverityttö. 1920-luvun demokraattiset tasa-arvoaatteet peilautuivat myös kauden hääpukuun, joka sekä materiaaliltaan että kaavoiltaan oli "demokraattinen" eli niin yksinkertainen, että lähes kuka tahansa ompelukoneen omistaja pystyi sen valmistamaan. Polvipituisen, kaavoiltaan yksinkertaisen suorakaidemallin uskottiin edustavan naisen äärimmäistä vapautta. Radikaali morsian heitti korsetin nurkkaan ja käytti rohkeasti ehostusta ja paljasti polvensakin. Helman lyhydestä huolimatta pitkä hunttu säilyi hääpuvussa. "Pientä myrttiseppelettä näkee enää tuskin koskaan, ja lyhyeksi leikattuun tukkaan sitä onkin vaikea kiinnittää", todettiin 1920-luvulla samalla, kun kuvailtiin otsaripojen pukevuutta nykyaikaisen morsiamen hääpuvussa. Sosiaalisen kerman hääpuvuissa muoti suosi ajalle tyypillisiä "Charleston"-pukuja ja hunttu saattoi olla tiukasti päänmyötäinen "kypärä" ja yltää aina kulmakarvoille asti. Tiukasti pään muotoinen hunttu koristeltiin usein myrttiseppeleellä tai vahakukilla. Väliin, suoralinjaisiin ja lyhyihin mekkoihin pukeutuneita polkatukkaisia poikatyttöjä asteli alttarille vajaan kymmenen vuoden ajan.

1930

1930-luvulla ensimmäisen kerran hameen helman pituus erotti arki- ja juhlapuvun. Muoti naisellistui ja helmat pitenivät. Kuitenkin vain juhlapuvun ja siihen joukkoon kuuluvan hääpuvun helmat ulottuivat maahan asti. Hääpuvut olivat toisaalta siveellisen romanttisia, toisaalta uskaliaita. Huntua pidettiin vain neitsytmorsiamen hääpukuun kuuluvana. Hääkuvis- sa käytettiin edelleenkin jälkikäteen kuvan päälle tehtävää maalausta. Huulet ja kimput saivat punansa vasta kuvien kehityksen jälkeen.

"Jotakin vanhaa, jotakin uutta, jotakin lainattua, jotakin sinistä". Maailman tunnetuin hääloru on lähtöisin Englannista ja kotiutui Suomeen 1930-luvun puolivälissä. *"Jotakin vanhaa"* edustaa sidettä morsiamen ja hänen perheensä yhteiseen menneisyyteen. *"Jotakin uutta"* edustaa hyvää onnea ja onnellista tulevaisuutta "miehelässä". *"Jotakin lainattua"* oli mielellään onnellisessa avioliitossa elävältä lainattu ja lainatun tavaran myötä toivottiin tulevalle liitolle onnea. *"Jotakin sinistä"*. Sininen on Neitsyt Marian väri ja jo muinaisessa Israelissa morsiamet kantoivat sinistä nauhaa hiuksissaan symbolisoidakseen viattomuuttaan ja uskollisuuttaan. Sinisen uskotaan olevan myös ikuisen rakkauden ja uskollisuuden väri. *"...and a Sixpence in shoe"*, johon alkuperäinen englanninkielinen versio loppuu, edustaa taloudellista onnea. Hopeisten kolikkojen uskottiin tuovan, jo roomalaistenkin mielestä, hääparille hyvää onnea ja yltäkylläisyyttä. Tanskassa edelleenkin jotkut ostavat sen vuoksi hääkenkensä kolikoilla. Nykyisten hintojen takia ja kenkäkauppiaiden suureksi helpotukseksi vain harvat enää noudattavat tätä perinnettä.

Perinteinen kruunu koristi morsianta uudelleen 1930-luvulla. Suomen Lotta Svärd – yhdistys oli saanut vapaussodan 15-vuotismuistopäivänä 16.5.1933 lahjaksi hopeisen, jalokivin koristellun kruunun, joka lahjakirjeen mukaan oli tarkoitettu *"otettavaksi käyttöön silloin kun joku järjestöön kuuluva jäsen viettää elämänsä suurinta juhlaa, hääpäiväänsä"*. Tukholmassa asuva suomalainen lahjoittaja oli pitkään ihastellut ruotsalaismorsianten kulta- ja hopeakruunuja ja halusi tavan leviävän uudelleen myös Suomeen.

Ensimmäinen "lottomorsian vihittiin jo samana vuonna kesäkuun alussa. Erityismerkityksen suosittu kruunu luonnollisesti sai sotavuosina.

1940

Toisen maailmansodan syttyessä uskalias 1930-luvun naisellinen nainen sai väistyä tunteikkaan, mutta pelottoman ja päättäväisen alkuäidin ja synnyttäjän tieltä. Elämän moninaisuuskin sai antaa tilaa sen yksipuolisuudelle. Pintaan nousivat yksiviivaiset tunteet, eron ja jälleennäkemisen suru ja ilo.

Sota-aikana avioliittoja solmittiin innokkaasti. Avioliittoja solmittiin Vihdissäkin vuonna 1943 yhteensä 65. Perinteisen hääkuukauden, kesäkuun, osalle tuli 13 uutta avioliittoa ja toisena suosittuna hääkuukautena, joulukuussa 8 uutta avioliittoa. Avioitumisinto herätti myös epäilyjä; lehtikirjoituksissa arveltiin, että sota-aikana liittoja solmittiin kevyemmin perustein kuin rauhan aikana. Sen pelättiin lisäävän onnettomien liittojen ja avioerojen määrää.

Häät olivat usein pienimuotoiset ja vaatimattomat ja hääpuvut sen mukaisia. 1940-luvulla häämuoti pelkistyi. Sota-ajan vuoksi monet siihen asti säilyneet hääpuvut tuhoutuivat. Vanhat perintöhääpuvut purettiin ja niistä ommeltiin sota-ajan morsiamille uusia hääpukuja. Hääpukuja myös lainattiin sukulaisilta ja tuttavilta, koska kankaista ja tarvikkeista oli pulaa. Hääpukuna käytettiin myös Lotta-pukua, pientä hattua ja valkeita puuvillakäsineitä. Suosittuja olivat myös Kalevala Korun vuokraamat kruunut. Kultasepäntiikkeissä jouduttiin aidon kullan ja hopean sijasta tyytymään usein korvikesormuksiin. Neilikat olivat 1940-luvulla suosituimpia kukkia hääkimpuissa. Miehet käyttivät joko mustaa pukua tai Suomen armeijan sotilaspuvun juhla-asua.

1950

1950-luvulla sotavuosien kotirintaman puolustajan tilalle astui uudelleen viimeistä piirtoa myöten huoliteltu ja joutilas nainen, jonka olemassaolo keskittyi kauneuden ja tyylin vaalimiseen.

Hääpuvut olivat vielä 1950-luvun alussa konservatiivisen hillittyjä. 1950-luvun puolivälissä häämuotikin alkoi olla taas vapaampaa ja materiaaleja oli saatavilla enemmän. Amerikkalaisten elokuvien ja television yleistymisen myötä myös häämuoti alkoi saada uusia suuntauksia.

1950-luvun hauraan korsettikaunottaren olkapäät kapenivat luonnollisen pyöreiksi. Korseilla aikaansaattua vyötärön kapeutta korostettiin monimutkaisesti topatuilla lanteilla ja leveillä kovitetuilla vannealushameilla. Naisen siluetin muokkasi tiimalasiksi uudenmallinen luilla varustettu "iloinen leski" –kureliivi. Hääpuku säteili varakkuutta ja hyvinvointia, ja sen helma pidentyi ja leventyi krinoliinimaisen runsaaksi. Ballerinapituiset kellohameet, korkokengät, lyhyehköt jäykät tyllihunnut kaikki kuuluivat 1950-luvun morsiamen tyyliin. Hunnut tehtiin 1950-luvulla niin karkeasta tekokuitutyllistä, että niiden kantaminen on mahtanut olla melkoinen kokemus, kun lemmen kipinöiden lisäksi morsiamen ympärillä on suorastaan säkenöinyt staattista sähköä! Moderni morsian hylkäsi kruunun ja valitsi hiustensa koristeeksi yksinkertaisen pannan tai pienen päähineen. Monet pukeutuivat edelleen melko konservatiivisiin pukuihin, mutta mitä lähemmäs 1960-lukua mentiin, sen enemmän morsiamet alkoivat muistuttaa Barbie-nukkien varhaisimpia malleja - meikkejä myöten! Kau-neussalongit olivat entistä paremmin varusteltuja. Morsiamia varten oli tarjolla erilaisia lait-

teita ja amerikkalaisia elokuvahenkisiä muoti- ja kauneuslehtiä, joista monet sen ajan morsiamet hakivat inspiraationsa häihinsä, mukailen idoliensa viitoittamaa tyyliä.

1960

1960-luvun uusi sukupolvi aiheutti muotimaailmassa käänteentekeväen muutoksen, kun ensimmäistä kertaa historian aikana nuori yksin antoi ilmeen ajalle ja sen vaatemuodille. Nuorisokulttuurin lisääntyessä, maailman kansainvälistyessä, uutisten tunkeutuessa suoraan olohuoneisiin television välityksellä ja avaruuden muuttuessa käsitettäväksi vanhoillinen maailma ja sen luutuneet perinteet asetettiin epäilyksenalaisiksi. Samalla mureni myös perinteisen hääpuvun sekä häiden merkitys ja arvo. Hääpukukin demokratisoitui ja astui ylellisistä salongeista ulos kadulle tavallisten nuorten pariin, tosin vastahakoisesti kiiveten polviin klassisena suorakaidemallina ja toteutettuna konservatiiviseen silkkikan-kaaseen.

Valkoisen hääpuvun ja hunnun merkitys morsiamen koskemattomuuden symbolina menetti merkitystään 1960-luvulla, mutta toisaalta todellisia prinsessapukuja ihannoitiin yhä intohimoisesti. Yksinkertaiset hääpuvut olivat muotia ja niihin kuitenkin liittyi usein huntua. Monet suosivat lyhyempää huntumallia, joka yletyi hieman lapaluiden alle. Huntuja kiinnitettiin tyllisomisteisiin ja pillerihattumaisiin päähineisiin. Hääpukujen sähköiset tekokuituhunut muistuttivat välillä kyllä enemmän hyttystelttää kuin huntua. Tylliä saattoi olla myös hääkimpuissa ruusukkeina tai nauhana. Punaiset ruusut olivat suosittuja hääkimpuissa. Sulhaset pukeutuivat tyylikkäästi tummaan pukuun, kuten 1960-luvulla oli tapana herras- miespiireissä.

Häämuodin linjan pelkistyessä 1960-luvulla helmat lyhentyivät ennen näkemättömällä tavalla. Morsiamet saattoivat leikitellä minihameilla tai mikroshortseilla. Vihillä voitiin käydä myös kävelypuvuissa, housupuvuissa, farkuissa tai hippivaatteissa.

1970

1970-luvun opiskelijamellakat tallasivat alleen perinteisen hääpuvun.

Vallalla oli hyvin minimalistinen, melkeinpä kaikki häätraditiot kieltävän hääsukupolven kultakausi. Avioliiton satamaan saatettiin purjehtia muodikkaasti ruokatunnilla, violetissa mekossa, piipahtamalla maistraattiin. Todistajat tapahtumalle poimittiin kadulta. 1970-lukulaisen nuoren naisen mielestä perinteinen hääpuku ei tullut kysymykseenkään, ei huntuja eikä muita hörselöitä! Hunnun asemesta hääpuvussa saattoi olla huppu. Myös kukallista hääpukua tai kansallispukua voitiin käyttää hääpukuna. Hääkimppukin oli 1970-luvulla pienimmillään. Muodin mukana sulhastenkin lahkeet levenivät ja puvun väri muuttui konservatiivisesta tummasta pastelleihin tai 1970-luvun rohkeisiin väreihin. Hääpukuja myytiin myös trendikkäissä käytettyjen vaatteiden myymälöissä.

Ne, jotka kuitenkin valitsivat perinteisen hääpuvun, pukeutuivat empirelinjaisiin yöpaitamaisiin päivänkakkarapitsiluomuksiin ja tylliä riitti! Valkoiseen pukeutuvat morsiamet saattoivat kuitenkin valita hunnun sijaan vaikkapa virkatun ja kovitetun lierihatun.

1980

1980-lukua pidetään amerikkalaisuuden toisena tulemisena Suomeen ja se näkyi hääpuvuissakin. Häämuoti sai vaikutteita TV-sarjoista ja se heijastui niin hääparin, kuin häävieraistenkin pukeutumiseen. Elettiin Dallasin ja Dynastian kulta-aikaa. Hääpuvut olivat romanttisia, runsain pitsein ja ruusukkein sekä kimaltelevin helmikirjailluin koristeltuja. Erilaiset koristeet ja kukat koristivat runsaina ja näyttävinä hiuksia siinä missä pöyheät hunnutkin. Huntujen tyyli vaihteli monikerroksisista tylliunelmista viuhkamaisiin luomuksiin, jotka nousivat koholle aiemman valuvan tyylin sijaan. Päällimmäinen piirre pukeutumisessa ja kampauksissa 1980-luvun loppua kohti oli romantiikka, kuorutetut kermakakut ja kimallus.

HÄÄPUVUT NYKYISIN

Loisteliaat häät kokivat 1990-luvulla selkeän renessanssin. Morsianten käyttämä "hääunelma" oli puku, joka noudatti omaa, erillistä muotiaan ja ikään kuin irtaantui häiden roolipuvuksi. Hääpuku ei enää myöskään – valkoisesta väristä tai hunnusta huolimatta – sisältänyt samoja, morsiamen hääpukuun ja häihin tai vihkimiseen eri aikoina liitettyjä arvoja eikä toisaalta ehkä rasitteitakaan.

Häävuosi 2004 tulee olemaan monipuolisin, värikkäin, näyttävin ja kimaltelevin kuin kenties koskaan aikaisemmin.